

ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ

ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Науковий журнал

Випуск 95

Том 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2026

Головний редактор:

Крамаренко Ірина Сергіївна – кандидат педагогічних наук, старший дослідник, начальник відділу, Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»

Члени редакційної колегії:

Баженков Євген Володимирович – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доктор економічних наук, доцент, директор, Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти», Україна

Балахтар Валентина Візіторівна – кандидат педагогічних наук, доктор психологічних наук, доцент, професор, професор кафедри психології, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна

Пушкарьова Тамара Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, головний науковий співробітник відділу STEM-освіти, Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України, Україна

Хоружа Людмила Леонідівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освітології та психолого-педагогічних наук факультету педагогічної освіти, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна

Шаров Сергій Володимирович – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри комп'ютерних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, Україна

Шарова Тетяна Михайлівна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри суспільно-гуманітарних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, Україна

Шапошникова Ірина Василівна – доктор соціологічних наук, професор, декан факультету психології, історії та соціології, професор кафедри філософії, соціології та соціальної роботи, Херсонський державний університет, Україна

Алісаускіене Мілда – доктор соціальних наук, професор, професор кафедр політології та соціології, Університет Вітовта Великого (Литовська Республіка)

Терешкінас Артурас – доктор соціальних наук, професор, професор кафедри соціології, Університет Вітовта Великого (Литовська Республіка)

Електронна сторінка видання – www.innovpedagogy.od.ua

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Причорноморського науково-дослідного інституту
економіки та інновацій (протокол № 5 від 25.05.2026 року)

**Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)
у галузі педагогічних наук (А1 – Освітні науки, А2 – Дошкільна освіта,
А3 – Початкова освіта, А4 – Середня освіта (за предметними спеціальностями),
А5 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), А6 – Спеціальна освіта (за спеціалізаціями))
відповідно до Наказу МОН України від 14.05.2020 № 627 (додаток 2)**

**Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)**

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа: Рішення Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення № 1552 від 09.05.2024 року
(Ідентифікатор медіа R30-04409)

Суб'єкт у сфері друкованих медіа: Приватна установа «Причорноморський науково-дослідний інститут
економіки та інновацій» (вул. Інглезі, буд. 6/1, оф. 135, м. Одеса, 65101, info@iei.od.ua,
тел. +38 (093) 120-27-72)

Мови видання: українська, англійська, польська, німецька, французька.

Міжнародний цифровий ідентифікатор журналу: <https://doi.org/10.32782/2663-6085>

ISSN 2663-6085

© ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 2026

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Дякун К.О., Копчак Л.В., Коромисел М.В.

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ
ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ..... 9

Зайченко Н.І.

ІСПАНСЬКІ ОСВІТЯНИ – У ВИТОКІВ МОДЕРНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ.....19

Замша А.В.

КОНТИНУУМ ОСВІТНЬОГО ДИЗАЙНУ ЯК ЦІЛІСНА СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІНКЛЮЗИВНОСТІ ОСВІТИ: ВІД УНІВЕРСАЛЬНОСТІ ДО ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ.....24

Кекош М.Л., Кекош О.М.

КОНЦЕПЦІЯ ВИХОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ У ТВОРЧОМУ ДОРОБКУ
МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО.....32

Кімакович В.М.

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ
ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....37

Корнієнко І.А.

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ-СЛОВЕСНИКІВ (1991–2025 РР.).....42

РОЗДІЛ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ (З ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ)

Balatska L.P., Vyslobodska I.M.

USE OF MOBILE DEVICES FOR LANGUAGE LEARNING.....47

Відімська К.І.

ПЕДАГОГІЧНА ФАСИЛІТАЦІЯ У ВИКЛАДАННІ ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ
ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ51

Гаврищук М.М.

ОБҐРУНТУВАННЯ ЗМІСТОВО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ТА МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ
SOFT SKILLS МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ
У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....56

Гречишкіна І.А.

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СУЧАСНІЙ МАТЕМАТИЧНІЙ ОСВІТІ.....61

Degtiarenko M.O.

THE ROLE OF DEADLINES IN ENGLISH LANGUAGE LEARNING: BETWEEN MOTIVATION,
PROCRASTINATION, AND LEARNER SELF-REGULATION AMONG STUDENTS
OF TECHNICAL SPECIALTIES.....65

Дишель Г.О., Орлик Н.А., Борщенко В.В.

ПСИХОЛОГІЧНІ БАР'ЄРИ ДОТРИМАННЯ ПРАВИЛ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ
ТА ЕВАКУАЦІЙНОЇ ПОВЕДІНКИ.....69

Дідух В.В., Бойчук І.І.

ПЕРСОНАЛЬНИЙ БРЕНД В ОСВІТІ ТА МИСТЕЦТВІ: ЯК СТВОРИТИ ПРОФЕСІЙНЕ ІМ'Я.....73

Заболотний К.С., Панченко О.В.

ДІЛОВА STEM-ГРА З ТРІЗ/АРІЗ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНЖЕНЕРНОГО МИСЛЕННЯ
МАГІСТРІВ МАШИНОБУДІВНОГО ПРОФІЛЮ.....78

Зелінська О.Ю., Тищенко Т.М.

ОНЛАЙНОВІ СЛОВНИКИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ІНКЛЮЗИВНИХ КЛАСАХ.....86

Колишкін О.В., Колишкіна А.П.

ІНТЕГРАЦІЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УРОЧНУ
ТА ПОЗАУРОЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ У ФІЗКУЛЬТУРНІЙ ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ.....90

Куліков С.О. ФОРМУВАННЯ ЖАНРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АНГЛОМОВНОМУ ПИСЬМІ (ЕСЕ, ЛИСТ, ДОПОВІДЬ) У ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ АКАДЕМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ.....	98
---	----

РОЗДІЛ 3. КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Артімонова Т.П. ФОРМУВАННЯ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ІЗ ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ ІГРОВИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	102
Всяких Д.О., Андрейко Б.В., Фалинська З.З. ЕФЕКТИВНІСТЬ МУЗИЧНИХ ТА АРТТЕРАПЕВТИЧНИХ МЕТОДИК У КОРЕКЦІЇ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ СТУДЕНТІВ.....	109
Колістратенко І.С. ВИВЧЕННЯ ФЕНОМЕНУ ТРИВОЖНОСТІ ТА СТРЕСУ В ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ В КОНТЕКСТІ ПЕРМАКРИЗИ.....	113
Лопатинська Н.А., Бабич Н.М., Тичина К.О., Невмержицька О.Ю., Логвиненко С.О. ТРУДНОЩІ НЕЙРОМОТОРНОГО КОНТРОЛЮ МОВЛЕННЯ.....	118
Моргун В.В. РОЛЬ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ФОРМУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ.....	126
Онищенко І.В. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	131
Орленко І.М., Каранфілова Т.Г. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ З ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ	137
Potiuk S.V. METHODOLOGICAL CONVERGENCE IN THE DIAGNOSIS OF WRITTEN LANGUAGE DISORDERS NEUROPSYCHOLOGICAL AND DIGITAL ASPECTS.....	142
Савінова Н.В., Карпенко К.М. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДЕОНТОЛОГІЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ-ЛОГОПЕДІВ	148
Чучаліна Ю.М. СПІВПРАЦЯ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ З КОМАНДОЮ СУПРОВОДУ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	153
РОЗДІЛ 4. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	
Бойченко А.В. СИСТЕМА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ.....	161
Булгару Н.Б., Дишель Г.В., Московчук Н.М. ПРОЕКТУВАННЯ АДАПТИВНОГО КОНТЕНТУ ДЛЯ НАВЧАННЯ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ НА ОСНОВІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ОСВІТНІХ ДАНИХ.....	166
Герасимчук Ю.П., Коваленко В.О., Парнус К.І., Свисюк О.В., Кухарьонюк С.С. ПЕДАГОГІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПІДВИЩЕННІ АКАДЕМІЧНОЇ УСПІШНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	170
Глухманюк О.В., Шерстюк Н.В., Овсянко Г.В. ЦИФРОВІ ОСВІТНІ ПЛАТФОРМИ ТА МОБІЛЬНІ ЗАСТОСУНКИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ АВТОНОМНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ.....	178
Дніпровська Т.В., Кондрашова О.В. ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ ПРИ НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДИСЦИПЛІНИ «АНГЛІЙСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)».....	183

Доценко С.О., Золотухіна С.Т.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ ЗАСОБАМИ ІМЕРСИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ187

Задорожна О.І.

РІВЕНЬ СФОРМОВАНOSTІ ГУМАНІСТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ
ЛІКАРІВ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО НАВЧАННЯ.....191

Кисельова О.І., Зіангірова Л.Т., Волянський С.В.

ВИКОРИСТАННЯ KEYС-ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНИХ
ДИСЦИПЛІН ТЕХНІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....197

Коваленко В.Ю.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ
СПЕЦІАЛІСТІВ З РОЗМІНУВАННЯ ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЇХ ДІЄВОСТІ.....201

Кравець О.Є.

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ З ВИКОРИСТАННЯМ КАЗКОВИХ ТВОРІВ.....205

Красільников М.І.

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ У ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ
ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ.....210

Кузава В.І.

РОЛЬ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ
ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....214

РОЗДІЛ 5. СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Крупник З.І.

KEYС-МЕТОД ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ:
ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....219

РОЗДІЛ 6. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Макаренко Л.П.

ОЦІНЮВАННЯ ТА ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДОБУТКІВ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ
(ПЕДАГОГІЧНИХ) ПРАЦІВНИКІВ ЗВО: МИСТЕЦЬКИЙ, НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ
ТА ІНСТИТУЦІЙНО-ПРОЦЕДУРНИЙ АСПЕКТИ.....223

Сич Т.В., Заблоцький В.В.

АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ КАФЕДР
МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....228

Хлебнікова Т.М., Фридман В.В., Кошман А.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ У ЗЗСО
В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ (ВІЙНИ).....232

РОЗДІЛ 7. ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ

Димчук В.О.

НАВЧАЛЬНІ ТРУДНОЩІ УЧНІВ: ПЕДАГОГІЧНИЙ ТА ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ
З ПОЗИЦІЇ ВЧИТЕЛІВ.....237

CONTENTS

SECTION 1. GENERAL PEDAGOGY AND HISTORY OF PEDAGOGY

Diakun K.O., Kopchak L.V., Koromysel M.V.

DIGITAL TOOLS IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING FOR HIGHER EDUCATION STUDENTS.....9

Zaichenko N.I.

SPANISH EDUCATORS – AT THE ORIGIN OF MODERN SOCIAL PEDAGOGY.....19

Zamsha A.V.

EDUCATIONAL DESIGN CONTINUUM AS A HOLISTIC FRAMEWORK FOR ENSURING INCLUSIVE EDUCATION: FROM UNIVERSALITY TO INDIVIDUALIZATION.....24

Kekosh M.L., Kekosh O.M.

THE CONCEPT OF UKRAINIAN YOUTH EDUCATION IN METROPOLITAN ANDREY SHEPTYTSKY'S WORKS.....32

Kimakovych V.M.

EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF THE PEDAGOGICAL UNIVERSITY AS A FACTOR IN DEVELOPING STUDENTS' READINESS FOR INNOVATIVE ACTIVITIES.....37

Korniienko I.A.

STAGES IN THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL TRAINING FOR PHILOLOGY TEACHERS (1991–2025).....42

SECTION 2. THEORY AND METHODOLOGY OF TEACHING
(IN THE FIELDS OF KNOWLEDGE)

Balatska L.P., Vyslobodska I.M.

USE OF MOBILE DEVICES FOR LANGUAGE LEARNING.....47

Vidimska K.I.

PEDAGOGICAL FACILITATION IN TEACHING TURKISH FOR PROFESSIONAL COMMUNICATION51

Havryshchuk M.M.

SUBSTANTIATION OF THE CONTENT-FUNCTIONAL MODEL AND METHODOLOGY FOR SOFT SKILLS DEVELOPMENT IN FUTURE OFFICERS OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE WITHIN HIGHER MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS.....56

Hrechyshkina I.A.

THE ROLE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN MODERN MATHEMATICS EDUCATION.....61

Degtiarenko M.O.

THE ROLE OF DEADLINES IN ENGLISH LANGUAGE LEARNING: BETWEEN MOTIVATION, PROCRASTINATION, AND LEARNER SELF-REGULATION AMONG STUDENTS OF TECHNICAL SPECIALTIES.....65

Dyshel H.O., Orlyk N.A., Borshchenko V.V.

PSYCHOLOGICAL BARRIERS TO COMPLIANCE WITH FIRE SAFETY RULES AND EVACUATION BEHAVIOUR.....69

Didukh V.V., Boichuk I.I.

PERSONAL BRAND IN EDUCATION AND ARTS: HOW TO BUILD A PROFESSIONAL NAME.....73

Zabolotnyi K.S., Panchenko O.V.

A BUSINESS STEM GAME WITH TRIZ/ARIZ AS A MEANS OF DEVELOPING ENGINEERING THINKING IN MASTER'S STUDENTS IN MECHANICAL ENGINEERING.....78

Zelinska O.Yu., Tyshchenko T.M.

ONLINE DICTIONARIES IN THE UKRAINIAN LANGUAGE LESSONS IN INCLUSIVE GROUPS.....86

Kolyshkin O.V., Kolyshkina A.P.

INTEGRATION OF HEALTH-PROMOTING TECHNOLOGIES INTO CURRICULAR AND EXTRACURRICULAR ACTIVITIES IN THE FIELD OF PHYSICAL EDUCATION.....90

Kulikov S.O.

THE FORMATION OF GENRE COMPETENCE IN ENGLISH-LANGUAGE WRITING
(ESSAY, LETTER, REPORT) IN PROFILE SCHOOL OF ACADEMIC ORIENTATION.....198

SECTION 3. CORRECTIONAL PEDAGOGY

Artimonova T.P.

THE DEVELOPMENT OF COHERENT SPEECH IN CHILDREN WITH PROFOUND
SPEECH DISORDERS BY MEANS OF GAME-BASED PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES.....102

Vsiakykh D.O., Andreiko B.V., Falynska Z.Z.

EFFECTIVENESS OF MUSIC AND ART THERAPY TECHNIQUES IN THE CORRECTION
OF STUDENTS' PSYCHO-EMOTIONAL STATE.....109

Kolistratenko I.S.

STUDY OF THE PHENOMENON OF ANXIETY AND STRESS IN PSYCHOLOGICAL
AND PEDAGOGICAL LITERATURE IN THE CONTEXT OF THE PERMACRISIS.....113

Lopatynska N.A., Babych N.M., Tychyna K.O., Nevmerzhytska O.Yu., Lohvynenko S.O.

DIFFICULTIES IN NEUROMOTOR CONTROL OF SPEECH.....118

Morhun V.V.

THE ROLE OF THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN THE FORMATION OF CIVIC VALUES
IN PRIMARY SCHOOLCHILDREN WITH INTELLECTUAL DISABILITIES.....126

Onyshchenko I.V.

FEATURES OF ORGANIZING THE PEDAGOGICAL ACTIVITY OF PRIMARY SCHOOL
TEACHERS IN AN INCLUSIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT.....131

Orlenko I.M., Karanfilova T.H.

THE USE OF MODERN TECHNOLOGIES IN WORK WITH OLDER PRESCHOOL CHILDREN
WITH GENERAL SPEECH UNDERDEVELOPMENT.....137

Potiuk S.V.

METHODOLOGICAL CONVERGENCE IN THE DIAGNOSIS OF WRITTEN LANGUAGE DISORDERS
NEUROPSYCHOLOGICAL AND DIGITAL ASPECTS.....142

Savinova N.V., Karpenko K.M.

WAYS OF FORMING THE PROFESSIONAL DEONTOLOGICAL IDENTITY
OF FUTURE SPEECH THERAPISTS.....148

Chuchalina Yu.M.

COOPERATION BETWEEN PRIMARY SCHOOL TEACHERS AND THE SUPPORT TEAM
FOR CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS.....153

SECTION 4. THEORY AND METHODOLOGY OF VOCATIONAL EDUCATION

Boichenko A.V.

HEALTH CARE SYSTEM IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS.....161

Bulharu N.B., Dyshel H.V., Moskovchuk N.M.

DESIGNING ADAPTIVE CONTENT FOR TEACHING LANGUAGE
FOR SPECIFIC PURPOSES BASED ON EDUCATIONAL DATA MINING.....166

Herasymchuk Yu.P., Kovalenko V.O., Parnus K.I., Svysiuk O.V., Kukharonok S.S.

PEDAGOGICAL EFFECTIVENESS OF APPLYING ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES
IN IMPROVING THE ACADEMIC PERFORMANCE OF HIGHER EDUCATION STUDENTS.....170

Hlukhmaniuk O.V., Sherstiuk N.V., Ovsianko H.V.

DIGITAL EDUCATIONAL PLATFORMS AND MOBILE APPLICATIONS AS A TOOL FOR DEVELOPING
FOREIGN LANGUAGE PROFESSIONAL AUTONOMY OF FUTURE SPECIALISTS.....178

Dniprovska T.V., Kondrashova O.V.

FORMATION OF SCIENTIFIC AND RESEARCH SKILLS WHEN TEACHING STUDENTS
OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN THE DISCIPLINE «ENGLISH LANGUAGE
(PROFESSIONALLY ORIENTED)».....183

Dotsenko S.O., Zolotukhina S.T. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF DEVELOPING CRITICAL THINKING IN FUTURE MATHEMATICS TEACHERS THROUGH THE USE OF IMMERSIVE TECHNOLOGIES	187
Zadorozhna O.I. HUMANISTIC COMPETENCY DEVELOPMENT IN FUTURE PHYSICIANS IN THE CONTEXT OF DIGITAL LEARNING.....	191
Kyselova O.I., Zianhirova L.T., Volianskyi S.V. THE USE OF CASE-BASED TECHNOLOGIES IN TEACHING PROFESSION-ORIENTED TECHNICAL DISCIPLINES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....	197
Kovalenko V.Yu. PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF READINESS FOR PROFESSIONAL ACTIVITIES OF FUTURE DEMINING SPECIALISTS AND EXPERIMENTAL VERIFICATION OF THEIR EFFECTIVENESS.....	201
Kravets O.Ye. TECHNOLOGY OF FORMING ENGLISH LINGUISTIC AND SOCIO-CULTURAL COMPETENCE OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS USING FAIRYTALES.....	205
Krasilnikov M.I. THE APPROPRIATENESS OF IMPLEMENTING PEDAGOGICAL CONDITIONS IN THE PROCESS OF FORMING INFORMATION COMPETENCE OF FUTURE MANAGERS.....	210
Kuzava V.I. THE ROLE OF LEGAL COMPETENCE IN THE PREPARATION OF A FUTURE TEACHER OF A GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTION.....	214
SECTION 5. SOCIAL PEDAGOGY	
Krupnyk Z.I. THE CASE METHOD AS A TOOL FOR INDIVIDUALIZATION OF SOCIAL ASSISTANCE: THEORETICAL ASPECT.....	219
SECTION 6. THEORY AND METHODOLOGY OF EDUCATION	
Makarenko L.P. EVALUATION AND RECOGNITION (CREDITING) OF CREATIVE ACHIEVEMENTS OF ACADEMIC AND TEACHING STAFF IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: ARTISTIC, REGULATORY-LEGAL AND INSTITUTIONAL-PROCEDURAL ASPECTS.....	223
Sych T.V., Zablotskyi V.V. CURRENT CHALLENGES IN DEVELOPING THE HUMAN RESOURCE POTENTIAL OF MUSIC-PEDAGOGICAL DEPARTMENTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....	228
Khliebnikova T.M., Frydman V.V., Koshman A. MODERN APPROACHES TO TRAINING MANAGEMENT IN ZZSO IN CONDITIONS OF UNCERTAINTY (WAR).....	232
SECTION 7. LEARNING THEORY	
Dymchuk V.O. TEACHERS' PERSPECTIVES ON LEARNING DIFFICULTIES IN STUDENTS: PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL INSIGHTS.....	237

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ-СЛОВЕСНИКІВ (1991–2025 РР.)

STAGES IN THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL TRAINING FOR PHILOLOGY TEACHERS (1991–2025)

У статті висвітлено структурований процес професійної педагогічної освіти майбутніх фахівців з української філології як провідників державності та носіїв національних цінностей. Автор пропонує оригінальну періодизацію професійної освіти майбутніх учителів української мови та літератури з 1991 до 2025 року. Визначено основні етапи професійної підготовки майбутніх учителів-словесників та окреслено їхні характеристики в контексті модернізації педагогічної освіти в Україні, що ґрунтується на національних традиціях і узгоджується з європейськими пріоритетами. Відновлення національної шкільної системи значною мірою пов'язане з вивченням рідної мови й літератури, а також із підготовкою майбутніх учителів-словесників до професійної діяльності в нових соціокультурних умовах. Охарактеризовано періоди та умови освітніх трансформацій в Україні від кінця ХХ до початку ХХІ століття; нормативно-правове забезпечення викладу матеріалу базується на законах, постановах і наказах уряду щодо освіти та професійної підготовки педагогічних працівників.

Предметну методологію змісту статті становлять науково-педагогічні праці, що висвітлюють основні етапи професійної підготовки вчителів мови й літератури в ХХ столітті (О. Семенов, Л. Базиль), формування та розвиток методик навчання української мови (С. Яворська) й української літератури (Т. Яценко), а також монографії, підручники й навчальні посібники, створені на різних етапах професійної освіти. Освітньо-наукові видання розглядаються як носії актуального професійного змісту та важливі чинники педагогічної освіти. Також зазначено, що періодизація професійної підготовки вчителів української мови та літератури у визначений період досі відсутня.

Стаття адресована здобувачам педагогічної освіти, а також педагогічним і науково-педагогічним працівникам.

Ключові слова: модернізація освіти в Україні; вчителі мови й літератури; освітня реформа; періоди становлення освіти; етапи професійної підготовки; чинники освітніх трансформацій; стандартизація освіти; європейський освітній простір.

The article highlights the structured process of professional pedagogical education of future specialists in Ukrainian philology as leaders of statehood and bearers of national values. The author offers an original periodization of professional education of future teachers of the Ukrainian language and literature from 1991 to 2025. The main stages of professional training of future language and literature teachers are identified, and their characteristics are outlined in the context of the modernization of pedagogical education in Ukraine, grounded in national traditions and aligned with European priorities. The restoration of the national school system is largely associated with the study of the native language and literature, as well as with the preparation of future language and literature teachers for professional activity in new sociocultural conditions. The periods and conditions of educational transformations in Ukraine from the late twentieth to the early twenty-first century are characterized; the regulatory and legal framework for the presentation of the material is based on government laws, resolutions, and orders on education and professional training of pedagogical workers.

The subject methodology of the article's content is made up of scientific and pedagogical works that highlight the main stages of the professional training of language and literature teachers in the twentieth century (O. Semenov, L. Bazyl), formation and development of methodologies for teaching the Ukrainian language (S. Yavorska) and Ukrainian literature (T. Yatsenko), as well as monographs, textbooks, and teaching aids produced at different stages of professional education. Educational and scientific books are perceived as carriers of relevant professional content and important factors in pedagogical education. It is also pointed out that there is still no periodization of professional training of teachers of Ukrainian language and literature in the specified period.

The article is intended for students of pedagogical education, as well as for pedagogical and scientific-pedagogical workers.

Key words: modernization of education in Ukraine; language and literature teachers; educational reform; periods of formation of education; stages of professional training; factors of educational transformations; standardization of education; European educational space.

УДК 371.13:378.016:811.161.2(091)

«1991/2025»

DOI <https://doi.org/10.32782/ip/95.1.6>

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Корнієнко І.А.,

orcid.org/0000-0002-2991-04

канд. філол. наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки

та освітнього менеджменту

Навчально-наукового педагогічного

інституту імені В.О. Сухомлинського

Національного університету

кораблебудування

імені адмірала Макарова

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Розвиток національної освіти з проголошенням державності незалежної України передбачає докорінні зміни в змісті й результатах фахової підготовки майбутніх педагогів, що пов'язано з орієнтацією їх на нові моделі діяльності й демократичні цінності. Передумовами державно-освітніх перетворень наприкінці минулого століття послужили громадсько-політичні рухи, що спричинили перебудову суспільної свідомості та реформування радянської освіти (1984) на основі її демократизації, деідеологізації та національної спрямованості

(Л. Березівська). Сприятливими чинниками трансформацій освіти були закони України «Про мови в Українській РСР» (1989) та «Про освіту» (1991), а також Акт про проголошення незалежності нашої держави (1991), що започаткували глибинну модернізацію вітчизняної освіти.

Відновлення української освіти на національній основі зумовлює актуалізацію української мови й літератури й, відповідно, підготовку майбутніх учителів-словесників, що є мотиваційним чинником висвітлення процесу їх професійного становлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Розвиток професійної підготовки вчителів української словесності відбувається на основі теоретичних надбань педагогічної науки, предметних методик навчання і практичних здобутків шкільної мовно-літературної освіти. Системне висвітлення цієї роботи знаходимо в монографії О. Семеног «Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури» (2005) протягом основних часових періодів: від кінця XIX ст. до 30-х рр. XX ст.; в 40–60-х рр. та 70–90-х рр. XX ст., що відповідає усталеній практиці й типології вітчизняної освіти (за В. Онищуком). Дослідниця вказує на актуальність «формування такого фахівця-україніста, рівень підготовки якого гармонійно поєднує освіченість, професіоналізм, духовність, моральну вихованість, розвиток особистості у відповідності з духовними цінностями національної і загальнолюдської культури» [10, с. 14]. При цьому саме філологічна освіта, переконує вчена, у поєднанні з педагогічною є сприятливим чинником професійно-особистісного розвитку майбутнього педагога.

Запропонований у монографії поділ процесу професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури на етапи: допрофесійний (у ЗЗСО), бакалаврський (актуалізаційний, навчально-інформаційний, навчально-науковий); магістерський (конструктивний) та після ВНЗ [10, с. 128] дає змогу визначити домінанту педагогічних зусиль на кожному відрізку й простежити наступність і перспективність цієї роботи загалом. Цікаво, що в основі кожного етапу помітний не лише ступеневий підхід до структурування процесу підготовки майбутніх учителів, а й характер їхньої діяльності, що є ознакою її моделювання.

Аналіз результатів монографічного дослідження, проведеного О. Семеног, дає змогу визначити основні передумови модернізації педагогічної освіти у кінці XX–на початку XXI століть. Ідеться про перехід до інформаційних технологій, посилення процесів глобалізації, інтернаціоналізації та інтеграції, демократизації й гуманізації в контексті надбань вітчизняної та світової освіти, а також формування мовної особистості вчителя-філолога як носія і творця рідної мови; розвиток його літературної компетентності як основи виховання особистості засобами мистецтва слова; піднесення престижності педагогічної праці й актуалізацію психолого-педагогічного компоненту професійної підготовки майбутнього вчителя [10, с. 12–23].

Етапи й умови становлення та розвитку національної системи фахової підготовки вчителів української мови й літератури в аспекті мовно-літературної освіти в Україні 20–30 рр. висвітлюються в навчальному посібнику О. Семеног і Л. Базиль (2008). Автори пропонують

предметний навчально-методичний комплекс, який має на меті розкрити тенденції педагогічної підготовки словесників. Визначені дослідниками часові етапи цього процесу (1918–1922 рр.; 1923–1932 рр.; 1930-і рр.) пов'язані зі змістовими модулями, засвоєння яких дає змогу студентам-філологам здобути уявлення про історико-педагогічні явища на тлі політичних та соціально-культурних умов 20–30-х років минулого століття [11, с. 7–11].

Характерно, що в названих працях ідеться про фахову підготовку вчителів і мови, і літератури, хоча це два різних, нехай і тісно споріднених предметів і наук. Водночас є науково-методичні дослідження, які стосуються кожної з них зокрема. Враховуємо те, що методики навчання мови й літератури як окремі навчальні дисципліни відіграють ключову роль у формуванні професійної позиції майбутнього вчителя-словесника, його уявлень про етапний процес наукового становлення. Висвітлюючи тенденції розвитку методики навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах у другій половині XX–на початку XXI століть (2016), Т. Яценко, наприклад, умотивовано структурує процес становлення методичної думки періодами формування української культури. «Нами враховано, пояснює вчена, періодизацію історичного поступу вітчизняної культури з метою обґрунтування часткової кореляції з основними етапами розвитку методики української літератури як науки та практики» [13, с. 71]. Отже, в основу періодизації розвитку методики навчання української літератури покладено національний виховний ідеал, який служить орієнтиром духовного розвитку громадянина України, що може бути слухним і під час структурування предметної та фахової підготовки майбутнього вчителя-словесника.

Стосовно методичної підготовки майбутнього вчителя української мови в історичному аспекті фаховий інтерес викликають праці Н. Голуб, О. Горошкіної, С. Карамана, Л. Мацько, М. Пентиліук, С. Яворської. Характеризуючи особливості становлення методики навчання української мови як науки (2005), С. Яворська, наприклад, визначає досить широкий період часу: від XVI до XX століть, який також проходить свої етапи історичного розвитку [12], що проливають світло на періодизацію фахової підготовки майбутніх учителів словесності в сучасній Україні.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Трансформації освітнього-наукового процесу в Україні впродовж її культурного розвитку мають історичний характер і потребують системного розгляду та узагальнення на кожному етапі. Однак спеціального дослідження періодизації фахової підготовки майбутніх учителів української мови і літератури в останнє

десятиліття минулого століття й на початку XXI ст. ще не проводилося. Історико-педагогічний аналіз проблеми дає змогу визначити основні чинники й перспективи формування наукової думки в умовах відновлення й розвитку національної освіти в Україні у вказаний період та інтеграції в світовий, насамперед європейський простір.

Мета статті – визначити й охарактеризувати етапи фахової підготовки майбутніх учителів української мови і літератури з 1991 по 2025 роки.

Виклад основного матеріалу. Фахова підготовка майбутніх учителів-словесників у зазначений період зазнає помітних трансформацій свого змісту й процесу та методичного й нормативного забезпечення. Першим таким документом є Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах (1993) на принципах науковості, гуманізму й демократії, на основі освітньо-професійної програми й за навчальним планом, який передбачав не лише нормативну, а й вибірккову частину, а підготовка фахівців мала здійснюватися за індивідуальним навчальним планом студента [3]. Отже, у цьому Положенні окреслилися основні перспективні концепти вищої освіти, які надалі послідовно реалізувалися в наступних освітніх документах. Істотні зміни вітчизняної освіти, розпочаті з відновленням у 1991 р. національної школи, дають підстави вважати цей період реформаційним.

Масштабне реформування вітчизняної освіти пов'язуємо з Державною національною програмою «Освіта» («Україна XXI століття») (1993). Розпочався **етап реконструкції** освіти України на нових концептуальних засадах і професійно-ціннісних пріоритетах, що визначає стратегію відновлення національної ступеневої системи освіти України на ближче десятиріччя. Передбачено глибоке реформування змісту, форм і методів підготовки педагогічних працівників та істотне вдосконалення наукового, методичного, інформаційного, видавничо-поліграфічного забезпечення педагогічної діяльності; підкреслюється необхідність піднесення престижу педагогічної праці, створення педагогічним працівникам соціально-економічних умов, адекватних їх місцю й ролі в суспільстві. Гуманітарна освіта, як стверджується в Програмі, має першорядне значення у формуванні гуманітарного мислення, світоглядної культури, багатовимірної соціальної свідомості й гармонії загальнолюдських та народних цінностей [1].

У контексті освітніх трансформацій помітне пожвавлення психолого-педагогічних навчальних дисциплін, особливо методик навчання української мови та літератури, науково-практичний досвід яких накопичувався протягом 90-х років минулого століття в умовах реконструкції національної освіти. Йдеться про мотиваційний чинник вивчення української мови (Є. Пасічник, 1991);

методичні основи роботи з текстом художнього твору в школі (Г. Давиденко, 1994); проблематику викладання української літератури в школі (Б. Степанишин, 1995); наукові засади естетичного виховання засобами літератури (Н. Волошина, 1995).

Уже наприкінці минулого століття в урядовій постанові «Про розроблення державних стандартів вищої освіти» (1998) закладено основи стандартизації підготовки фахівців в умовах програмово-методичних трансформацій вищої освіти. Зміцнюється й законодавча база, що регламентує підготовку педагогічних кадрів для середньої школи. У Законі України «Про загальну середню освіту» (1999) підкреслюється, що вчителем може бути «особа з високими моральними якостями, яка має відповідну педагогічну освіту та/або професійну кваліфікацію педагогічного працівника, належний рівень професійної підготовки, здійснює педагогічну діяльність, забезпечує результативність та якість своєї роботи, фізичний та психічний стан здоров'я якої дозволяє виконувати професійні обов'язки в закладах системи загальної середньої освіти» [5]. Ця характеристика вчителя сприяла посиленню психолого-педагогічної підготовки майбутнього педагога й створенню професійного стандарту вчителя ЗЗСО, а визначений у Законі Державний стандарт загальної середньої освіти (Розділ V) вказує на формування освітньої діяльності та її правил відповідно до європейської практики. Отже, наприкінці XX ст. визначилися методологічні орієнтири педагогічної науки й практики, окреслювалися пріоритети особистісно-розвивального навчання, йшлося про престиж педагогічної професії та європейський вибір української освіти.

Початок XXI ст. характеризується осмисленням здобутків вітчизняної освіти в урядовій Постанові «Про стан, напрями реформування і фінансування освіти в Україні» (2001), де наголошується передусім на проблемах реалізації Державної національної програми «Освіта» та забезпеченні педагогічними кадрами сільських шкіл; ухвалено рішення підвищити з 1 вересня 2001 року посадові оклади вчителям, а також викладачам вищої школи на 50%. Реформування освіти в державі пов'язується зі стандартизацією освіти та її методичним і фінансовим забезпеченням, узгоджується з матеріальним становищем педагогічних працівників, що відповідає світовим тенденціям розвитку освіти й промисловості [9]. Зважаючи на певну стабілізацію на початку XXI століття освітніх змін перетворень та їх рефлексію, починаючи з 2001 року, визначаємо етап сталого розвитку підготовки майбутніх учителів.

Стабілізуюче значення мав і Закон України «Про вищу освіту» (2002), який унормовує освітні трансформації до ухвалення чинного закону «Про

вищу освіту» (2014). В освітньому обігу навіть поширилося словосполучення «сталий розвиток» на означення інваріант української освіти на початку XXI ст. На цьому етапі стверджуються Стандарти вищої освіти, наголошується не тільки на здобутті знань і вмінь, а й на розвитку провідних якостей особистості майбутнього педагога: професійних та особистісних, що наближає педагогічну освіту до компетентнісного навчання й виховання педагогічних кадрів нової формації, актуальної в європейському просторі.

Сприяла виконанню чинного тоді Закону України «Про вищу освіту» і Національна доктрина розвитку освіти (2002), що являє собою систему поглядів на зміст та умови розвивальної освіти. Йдеться про оновлення змісту освіти й форм організації навчально-виховного процесу, створення цілої індустрії сучасних засобів навчання для інтеграції вітчизняної освіти в європейський та світовий освітній простір. В умовах зростаючих глобалізаційних впливів актуалізуються Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (2003), що є чинником створення спільного загальноєвропейського мовного простору, актуального в контексті плюрилінгвізму та міжкультурної інтеграції.

Вузловим моментом європейської інтеграції вищої освіти України вважається приєднання її до Болонського процесу (2005), що стимулювало стандартизацію освітньої діяльності за спільними правилами й вимогами та об'єктивно сприяло оптимізації фахової підготовки майбутніх учителів української мови й літератури за кредитно-трансферною системою організації навчального процесу й ствердило двоциклове навчання, академічну мобільність викладачів і студентів та визнання документів про вищу освіту й забезпечення працевлаштування на спільному ринку праці [2, с. 28–29]. Підписання Болонської декларації виявилось демонстрацією та умовою прийняття українською освітою гуманістичних цінностей компетентнісного навчання, реалізації діяльнісно-розвивального навчання та поліпшення якості підготовки фахівців у спільному освітньому просторі. Йдеться про початок від 2005 року **стандартизаційного періоду** розвитку вітчизняної освіти за правилами й вимогами європейської освітньої спільноти, який триває дотепер.

Активізація педагогічної освіти в процесуальному аспекті зумовлює значне поживлення науково-методичної діяльності фахівців. На допомогу вчителю-словеснику й викладачам і студентам одна за одною виходять монографії з проблем екзистенціально-діалогічного вивчення української літератури (Г. Токмань, 2002); компаративного аналізу української та зарубіжної літератур (А. Градовський, 2004); вивчення літератури у взаємозв'язках з іншими видами мистецтв

(С. Жила, 2004); розроблення й застосування навчальних технологій вивчення художніх творів (А. Ситченко, 2004); пропонується навчальний посібник із методики навчання української літератури в загальноосвітніх закладах (А. Ситченко, 2011); розкриваються тенденції розвитку методики навчання української літератури (Т. Яценко, 2016); висвітлюється історія і теорія підручника з української літератури (В. Оліфіренко 2003).

Зростає і методичний потенціал викладання української мови: розробляється концепція когнітивної методики (М. Пентиліук, А. Нікітіна, О. Горошкіна, 2004); рекомендується підручник із методики навчання української мови в середніх освітніх закладах (за ред. М. Пентиліук, 2004); видається монографія з лінгводидактичних засад навчання української мови в старшій школі (О. Горошкіна, 2004); з'явилися навчальні посібники з методики навчання української мови (М. Пентиліук, С. Караман, В. Караман, 2005; В. Дороз, 2008). Навчально-методична активність на цьому етапі засвідчує усталені методологічні й методичні концепції вчених-методистів, що становлять значну частину нормативного навчального контенту фахової підготовки майбутніх учителів-словесників.

Ствердження в Законі України «Про вищу освіту» (2014) здобутків і цінностей європейської освітньої культури зумовило індивідуалізацію підготовки фахівців із вищою освітою в парадигмі особистісно орієнтованого навчання, що реалізується в персональній освітній траєкторії здобувача за його індивідуальним навчальним планом. Окремим розділом (VIII) у Законі визначені ліцензійні умови й стандарти вищої освіти, які служать її гарантами якості й висвітлюють шляхи й інструменти забезпечення фахової підготовки на рівні європейських стандартів [4]. Відбувається вдосконалення освітніх програм і навчальних планів, програм навчальних дисциплін, технологічна насиченість навчально-виховного процесу, корекція результатів освітньої діяльності й формування документів про вищу освіту європейського зразка; створюється відповідне навчально-методичне забезпечення педагогічної освіти. Базовим документом для цих інновацій виступає Державний стандарт вищої освіти. На цих позиціях, закріплених у чинному Законі «Про вищу освіту», завершується стабілізаційний етап сталого розвитку фахової підготовки майбутніх учителів і розпочинається з 2014 р. **етап конструктивних перетворень** змісту, форм і методів, умов і результатів підготовки майбутніх учителів в умовах європейської інтеграції, що сприяв усвідомленню педагогічною спільнотою незворотності й перспективності освітніх трансформацій.

У процесі фахової підготовки педагогічних і науково-педагогічних кадрів актуалізується

компетентнісно-діяльнісний підхід. Орієнтирами в цій діяльності є професійні стандарти викладача закладу вищої освіти [7] і вчителя закладу загальної середньої освіти [8], що окреслюють основні групи професійних компетентностей, якими повинні оволодіти вчителі шкіл та викладачі університетів. Головним завданням трансформації педагогічної освіти в Концепції розвитку педагогічної освіти (2018) визначено «забезпечення її випереджувального розвитку» з метою підготовки висококваліфікованих педагогічних працівників, здатних впроваджувати новий зміст освіти і нові технології, здійснювати дослідницькі роботи [6]. Отже, педагогічна освіта України на сучасному етапі характеризується приведенням її у відповідність до системи вищої освіти в державі за стандартами європейської освіти.

Висновки. Модернізація професійної педагогічної підготовки здійснюється у процесі створення відповідної нормативно-правової основи, насамперед законів України та урядових постанов і наказів, передбачає розроблення стандартизованих ОПП і навчальних планів, програм навчальних дисциплін, їх методичного забезпечення та приведення системи вищої освіти України у відповідність до стандартів європейського освітнього простору. Становлення і розвиток професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури відбувається в контексті вищої педагогічної освіти України протягом двох періодів: реформаційного (1991–2004) та стандартизаційного (2005–2025).

Формування підготовки вчителів-словесників здійснюється в часи активних трансформацій української вищої освіти протягом трьох етапів: реконструктивного (1991–2000), сталого (2001–2013) і конструктивного (2014–2025). Реконструктивний етап засвідчує перебудову освіти на нових ціннісних засадах в процесі відновлення національної системи освіти України; етап сталого розвитку означає ствердження вітчизняної освіти на платформі гуманізму й демократії, національних потреб і цінностей, ступеневої підготовки компетентних фахівців

в умовах європейської інтеграції; конструктивний етап характеризується моделюванням змісту, форм і результатів вищої освіти в контексті європейської інтеграції.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») : Постанова Кабінету Міністрів України. 03.11. 1993. № 896.
2. Желуденко М. О. Модернізація освіти України в контексті Болонського процесу: зб. наук. пр. «Наука і сучасність». Том 45. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова. 2004. С. 27–33.
3. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах : наказ МОН України від 02.06.1993 р. № 161.
4. Про вищу освіту : Закон України. 01.07.2014. № 1556–VII.
5. Про загальну середню освіту : Закон України. 13.05.1999. № 651-XVI.
6. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти : наказ МОН України від 16.07.2018 р. № 776.
7. Про затвердження професійного стандарту «Викладач закладу вищої освіти» : наказ МОН України. 16.10.2024. № 1466.
8. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ МОН України. 29.08.2024. № 1225.
9. Про стан, напрями реформування і фінансування освіти в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України. Київ. 21.06.2001. № 2551-111.
10. Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: монографія. Суми: ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005. 404 с.
11. Семенов О. М., Базиль Л. О. Мовно-літературна освіта в Україні: погляд крізь роки: навчальний посібник. Київ : Фенікс, 2008. 240 с.
12. Яворська С. Т. Становлення і розвиток методики навчання української мови як науки (XVI–XX ст.) : автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.02 – теорія і методика навчання (українська мова). Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ, 2005. 40 с.
13. Яценко Т. О. Тенденції розвитку методики навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах (друга половина XX – початок XXI століття) : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2016. 360 с.

Дата першого надходження статті до видання: 30.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026

Наукове видання

ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Науковий журнал

Випуск 95

Том 1

Коректура • *Н. Ігнатова*

Комп'ютерна верстка • *Н. Кузнєцова*

Формат 60x84/8. Гарнітура Arimo.

Папір офсетний. Цифровий друк. Обл.-вид. арк. 29,8. Ум. друк. арк. 28,37.

Замов. № 0526/546. Наклад 100 прим.

Дата розміщення онлайн – 29.05.2026 р.

Дата друку – 30.05.2026 р.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

65101, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1

Телефон +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р.